

centrum adiktologie

Psychiatrická klinika 1. lékařské fakulty a VFN
Univerzita Karlova v Praze
Ke Karlovu 11 / 120 00 Praha 2 / Česká republika
tel.: + 420 224 965 035 / fax: + 420 224 965 035
www.adiktologie.cz / info@adiktologie.cz

Evaluační zpráva

Školení školitelů v adiktologii

Tbilisi, Gruzie

14. – 19. listopadu 2011

Ing. Daniela Kmetonyová
Ing. Mgr. Vendula Běláčková

centrum adiktologie

Psychiatrická klinika 1. lékařské fakulty a VFN
Univerzita Karlova v Praze
Ke Karlovu 11 / 120 00 Praha 2 / Česká republika
tel.: + 420 224 965 035 / fax: + 420 224 965 035
www.adiktologie.cz / info@adiktologie.cz

Obsah

ÚVOD

1) VÝSLEDKY HODNOCENÍ TRÉNINKU ÚČASTNÍKY.....	4
A) HODNOCENÍ JEDNOTLIVÝCH VÝUKOVÝCH MODULŮ.....	4
B) DALŠÍ HODNOCENÍ TRÉNINKU ÚČASTNÍKY	10
2) VÝSLEDKY HODNOCENÍ TRÉNINGU LEKTORY	16
ZÁVĚR	

centrum adiktologie

Psychiatrická klinika 1. lékařské fakulty a VFN
Univerzita Karlova v Praze
Ke Karlovu 11 / 120 00 Praha 2 / Česká republika
tel.: + 420 224 965 035 / fax: + 420 224 965 035
www.adiktologie.cz / info@adiktologie.cz

ÚVOD

Školení školitelů v adiktologii 2011 bylo naplánováno a zorganizováno Centrem adiktologie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze, ve spolupráci s Alternative Georgia. Školení se konalo v termínu 14. – 19. listopadu v gruzínském Tbilisi pro vybrané gruzínské odborníky v adiktologii.

Školení prováděli interní i externí členové Centra adiktologie ve formě výukových modulů s cílem poučit budoucí školitele adiktologie o klinických hlediscích a názorech na drogovou politiku. Jednotlivé lekce poukazovaly na klady českého systému adiktologické vědy a služeb, i na jejich slabé stránky, jichž je možné se vyvarovat.

Školení bylo součástí projektu „Vzdělávání lidských zdrojů v oblasti adiktologie a monitorování drogové situace v Gruzii“, *podporovaného* Českou rozvojovou agenturou.

Hodnocení tréninku probíhalo dvojím způsobem. Na jedné straně probíhalo hodnocení jednotlivých tréninkových modulů a celkové organizace akce samotnými účastníky a současně bylo také vyhodnoceno samotnými lektory. Hodnocení účastníky proběhlo formou diskuze v průběhu jednotlivých lekcí a následně po ukončení výuky účastníci vyplnili anonymní dotazník a proběhla skupinová evaluační schůzka. Interní evaluace průběhu celé akce proběhla vyplněním anonymního dotazníku lektory jednotlivých modulů a následně proběhla skupinová evaluační schůzka.

Hlavním cílem této zprávy je zhodnotit výsledky školení, poukázat na jeho slabé i silné stránky a zdůraznit možnosti zlepšení.

centrum adiktologie

1. VÝSLEDKY

1) Výsledky hodnocení tréninku účastníků

a) Hodnocení jednotlivých výukových modulů

V rámci projektu byli připraveny a realizovány následující výukové moduly:

Výstup 1.1: Výukové moduly pro výzkum, monitorování a drogovou politiku

Tento modul se skládal ze tří prvků představujících nástroje efektivního výzkumu a monitorování drogové politiky jakožto základního materiálu pro drogovou politiku, její strategie a koncepční dokumenty. Důležitým prvkem realizace drogové politiky je zhodnocení její efektivity, a to i ekonomické, z hlediska veřejného zdraví.

Aktivita 1.1.1 Výukový modul drogová epidemiologie – 2 dny

MUDr. Tomáš Zábranský, Ph. D.

OBSAH VÝUKY: Epidemiologie – pět klíčových indikátorů

1. *Indikátor průzkumu v běžné populaci*
2. *Indikátor problémových uživatelů drog*
3. *Indikátor poptávce po léčbě*
4. *Indikátor úmrtí a mortality spojené s drogami*
5. *Indikátor infekčních nemocí spojených s drogami*

Shrnutí (diskuze/otázky, vznesené v průběhu výuky):

Účastníci vyjádřili problémy se skrytou populací a neochotou veřejnosti podílet se na průzkumu veřejného mínění. To lze vysvětlovat skutečností, že užívání drog je trestáno pokutami nebo odnětím svobody a je celkově stigmatizováno. Účastníci vyjádřili určité obavy, zda je v Gruzii vůbec možné interpretovat pět klíčových ukazatelů: (i) nízká poptávka po léčbě je způsobena nedostupností takové služby, (ii) počet uživatelů drog ovlivňuje fakt, že jednotlivci nevykazují jednotný identifikační kód, (iii) místní odhady rozšíření infekčních nemocí v hlavním městě jsou generalizovány na celou zemi. Každý z ukazatelů vyvolal ve skupině řadu otázek, týkajících se možnosti jejich správného odhadu, lektor následně poskytl vysvětlení a poradil, jak se vyrovnat s nesnáze metodologie.

Výsledky hodnocení dotazníků - oddíl „Hodnocení jednotlivých lekcí“:

Účastníci hodnotili užitečnost této části školení známkou 1.3 (max 1 / min 2, od 1 – velmi užitečné po 6 – zcela neužitečné) a připravenost lektora průměrnou známkou 1.2 (max 1 / min 2,

centrum adiktologie

rovněž od 1 – lektor byl připravený po 6 – byl nepřipravený). Lektor měl pozitivní zpětnou vazbu: „Výborný lektor s nesmírnými znalostmi a zkušenostmi“, stejně jako téma: „Téma bylo velmi zajímavé a užitečné“. Objevil se pouze požadavek, aby byly některé metody vysvětleny podrobněji.

Aktivita 1.1.2 Výukový modul drogová politika a její ekonomické aspekty – 3,5 dne

PhDr. Josef Radimecký, PhD.

Ing. Mgr. Vendula Běláčková

OBSAH VÝUKY: Výukový model drogová politika – 2 dny

1. *Drogová politika a její perspektiva*
2. *Drogová politika a rozhodování v praxi*
3. *Debaty o legalizaci, oblast holandské drogové politiky*

Shrnutí (diskuze/otázky, vznesené v průběhu výuky):

Lekce drogové politiky vyvolala živou diskusi. Účastníci školení zdůraznili potřebu multirezortní instituce, která by měla na starosti cíle drogové politiky a její strategii. Byl například zmíněn problém, že některé rezorty nevěděly, co dělají jiné rezorty, nebo když už byla nějaká podobná instituce zřízena, fungovala pouze formálně. Bouřlivá debata se týkala limitů drogové politiky v souvislosti s odrazováním od užívání drog. Účastníci se k tomuto názoru klonili, hlavně při zkušenostech s uživateli drog, kteří přešli na podomácku vyráběné látky, když byl přísun nelegálních drog státem úspěšně omezen. Jak se zdálo, účastníci byli na tento typ diskuze připraveni, nebo alespoň velmi ochotně přijali základní koncepty harm reduction. Aniž by lektor hovořil o ekonomice, účastníci toto téma sami mnohokrát zmínili: léčba snižuje náklady, společenské náklady jsou takové a takové.

Výsledky hodnocení dotazníků – oddíl „Hodnocení jednotlivých lekcí“:

Účastníci hodnotili užitečnost této části průměrnou známkou 1.2 (max 1 / min 2) a připravenost lektora rovněž průměrnou známkou 1.2 (max 1 / min 2). Lektor i téma měli kladnou zpětnou vazbu: „Velmi zajímavý lektor se stejně zajímavými přednáškami o tématech, která mě zajímají“, „Lektor byl pokaždé skvělý“, atd.

OBSAH VÝUKY: Vyučovací modul ekonomické perspektivy – 1,5 dne

1. *Drogová politika a její zdroje*
2. *Společenské náklady užívání omamných a psychotropních látek*
3. *Ekonomická efektivnost drogových služeb*

centrum adiktologie

Shrnutí (diskuze/otázky, vznesené v průběhu výuky):

Při debatě o financování drogové politiky vyjádřili účastníci pochybnosti o možnostech uplatnění v Gruzii. Zmiňovali neochotu zdravotních pojišťoven krýt náklady spojené s jakoukoli chronickou nemocí. V rámci státního rozpočtu existuje praxe získávat prostředky z pokut za užívání drog a nechat uživatele, aby si léčbu platili sami. Při konkrétním srovnání složení služeb v Česku a Gruzii byli účastníci překvapeni velkým množstvím ambulantních léčebných zařízení („není to trochu moc?“), což odráží pohled narkologického léčebného systému založeného na detoxikaci, který zná pouze medicínou substituci a výměnu jehel. Účastníci se domnívali, že vícezdrojové financování je v současném systému v Gruzii nedosažitelné, na druhou stranu zmínili, že město Batumi praktikuje dobrou spolupráci s poskytovateli služeb, včetně jejich financování. Celkově vzato přijali účastníci seznámení s technikami ekonomického hodnocení kladně, zvláště proto, že byly prezentovány jako užitečné nástroje pro obhajobu drogové politiky.

Výsledky hodnocení dotazníků – oddíl „Hodnocení jednotlivých lekcí“:

Účastníci hodnotili užitečnost této části průměrnou známkou 1.1 (max 1 / min 2) a připravenost lektora rovněž průměrnou známkou 1.1 (max 1 / min 2), což byly vůbec nejlepší známky. Lektor i téma měli kladnou zpětnou vazbu: „Zajímavá témata a výtečně podaná“. Jediná výtka směřovala k monotónnímu projevu lektorky.

Výstup 1.2: Vyučovací modul pro prevenci a léčbu

Druhý vyučovací modul je zaměřený na zázemí a proces primární drogové prevence, poradenství a drogové léčby, jež jsou potřebné pro praktickou činnost s jedinci ohroženými rizikovým chováním a užíváním drog. Výuka na této úrovni zahrnuje teoretické i praktické pojetí.

Aktivita 1.2.1 Vyučovací modul prevence rizikového chování – 2,5 dne

PhDr. Lenka Skácelová

Mgr. Barbara Janíková

OBSAH VÝUKY: Vyučovací modul prevence rizikového chování

4. *Vývoj programů primární prevence (PP) v ČR po roce 1989*
5. *Základní pojetí a cíle programů PP užívání návykových látek*
6. *Organizační systém PP v ČR*
7. *Postavení školy a pedagogů v systému PP*
  - 4.1. *Osobnostní předpoklady a základní dovednosti pracovníka v oblasti PP*
  - 4.2. *Minimální preventivní program – preventivní strategie školy*

centrum adiktologie

- 4.3. *Legislativa*
- 4.4. *Cíle PP rezortu školství, mládeže a tělovýchovy*
- 8. *Cílové skupiny PP programů*
  - 5.1. *Zásady efektivní PP zneužívání návykových látek*
- 9. *Evaluační preventivních programů*
- 10. *Standardy programů PP*

Shrnutí (diskuze/otázky, vznesené v průběhu výuky):

V Gruzii momentálně neexistuje žádný systém primární prevence rizikového chování užívání návykových látek. Prevenci zatím organizují nesystematicky převážně neziskové organizace v rámci jednotlivých projektů. Propracovaností a komplexností systému v ČR byli účastníci velmi nadšeni a projevíli zájem se dozvědět více informací nejen o detailech organizačního fungování tohoto systému, ale také jednotlivých metodách prevence. V Gruzii je potřeba začít budovat tento systém úplně od základů a účastníci projevíli silný zájem se na tvorbě podílet, nechat se inspirovat funkcí systému v ČR a zkusit aplikovat jednotlivé metody přímo v terénu. Vícekrát byl vysloven požadavek na překlad základních dokumentů a popisu jednotlivých metod.

Výsledky hodnocení dotazníků – oddíl „Hodnocení jednotlivých lekcí“:

Účastníci hodnotili užitečnost této části průměrnou známkou 1.6 (max 1 / min 5) a připravenost lektora rovněž průměrnou známkou 1.6 (max 1 / min 5). Tato prezentace byla simultánně tlumočena z češtiny do gruzínštiny. Obecná reakce na kvalitu překladu byla kladná, nespokojenost projevil pouze jeden účastník. Téma bylo ohodnoceno jako velmi důležité. „Jelikož v Gruzii systém prevence neexistuje, bylo velmi důležité seznámit se se zkušenostmi České republiky.“

OBSAH VÝUKY: Služby harm reduction v Česku

1. *Historie služeb HR v ČR*
2. *Problémové užívání drog a infekční choroby v ČR*
3. *Typy fungujících služeb*
4. *Status, zákon, normy*
5. *Financování*
6. *Personální obsazení*
7. *Nabídka služeb*
8. *Přístupy k užívání drog*
9. *Zinbergova teorie*
10. *Definice harm reduction*
11. *Zásady HR*

centrum adiktologie

12. *Kritika HR*

13. *Intervence HR*

Shrnutí (diskuze/otázky, vznesené v průběhu výuky):

Některé služby v oblasti Harm reduction v Gruzii již fungují, i když v dost omezené podobě. To je zapříčiněno hlavně aktuální právní úpravou a represivními opatřeními vůči uživatelům drog. To má také za následek velkou skrytou drogovou scénu a těžký přístup a kontaktování se služeb se samotnými klienty. Dotazy účastníků byly hodně zaměřeny právě na oblast a způsoby samotného kontaktování se s klienty a následné práce s nimi. Dále byla hodně diskutovaná téma získávání relevantních dat v oblasti počtu klientů jednotlivých služeb a jejich charakteristik. Dotazy byly směřovány na postupy získávání, zpracovávání a samotného vykazování dat o klientech a službách v ČR.

Výsledky hodnocení dotazníků – oddíl „Hodnocení jednotlivých lekcí“:

Účastníci hodnotili užitečnost této části průměrnou známkou 1.2 (max 1 / min 3) a připravenost lektora rovněž průměrnou známkou 1.2 (max 1 / min 3). Lektor i téma měli kladnou zpětnou vazbu. „Přednáška byla velmi zajímavá a dynamická, proběhla řada diskuzí a cvičení.“, „Oblast harm reduction je nevyčerpatelná, bylo zajímavé podělit se o zkušenosti a provádět cvičení a hry, abychom si osvojili techniku,“ apod.

Aktivita 1.2.2 Vzdělávací modul drogové léčby – 3 dny

MUDr. Jan Bečka (substituční léčba)

PhDr. Josef Radimecký, PhD. (terapeutické komunity)

OBSAH VÝUKY: Systém léčby závislosti v Česku

1. *Všeobecní psychiatri*
2. *Odborníci v adiktologii (MUDr.)*
3. *Kontaktní středisko + streetwork*
4. *Detoxifikační jednotka*
5. *Specializované sanatorium*
6. *Terapeutická komunita*
7. *Centrum denní péče*
8. *Substituční centra*
9. *Centrum následné péče*

centrum adiktologie

Shrnutí (diskuze/otázky, vznesené v průběhu výuky):

V Gruzii momentálně funguje několik substitučních programů pro drogově závislé, a to jednak programy placené státem/klientem, ale také sponzorované mezinárodními organizacemi. Dotazy účastníků byly hodně směřované na jednotlivé typy substitučních přípravků, které se v ČR používají, jejich výhody a nevýhody a zkušenosti z praxe. Byly také hodně diskutovány kulturní rozdíly mezi českou a gruzínskou mentalitou a jejím vlivem na způsob jakým klienti k substitučním programům přistupují a využívají je. Živou diskuzi také vyvolala téma prodeje substitučních přípravků na černém trhu a způsobům, které se využívají, aby se tomuto jevu co nejvíce zabránilo.

Výsledky hodnocení dotazníků – „Hodnocení jednotlivých lekcí“:

Účastníci hodnotili užitečnost této části průměrnou známkou 1.2 a připravenost lektora průměrnou známkou 1.3. Lektor i téma měli kladné přijetí. „Přednáška byla dobře zorganizovaná, školitel motivoval posluchače k zajímavé diskuzi o vyhlídkách do budoucnosti.“ atd.

OBSAH VÝUKY: Terapeutické komunity (TK) – alternativa k biomedicínským léčebným programům

1. *Historický přehled – předchůdci TK*
2. *Cílová skupina uživatelů drog*
3. *Cíle léčby v TK*
4. *Filozofie TK*
5. *Pravidla*
6. *Etika*
7. *Vnitřní a vnější prostředí*
8. *Financování*

Shrnutí (diskuze/otázky, vznesené v průběhu výuky):

Jelikož v Gruzii momentálně služba terapeutických komunit zatím neexistuje, byla pro mnohé účastníky tato téma úplně nová a zároveň byla téma velmi dobře přijata. Dotazy účastníků byly směřované na systémové fungování terapeutických komunit v Čechách a jinde ve světě. Dále pak hodně dotazů bylo zaměřeno na praktické detaily života v terapeutických komunitách, složení personálu a požadavky na jejich vzdělání, pravidla pro členy komunity, podmínky přijetí a odchodu z komunity a pod. Účastníci projevíli silný zájem o vznik takových komunit v Gruzii a probíhala živá diskuze o kulturních rozdílech, které by bylo nutné zohlednit při vzniku a samotném fungování služby.

centrum adiktologie

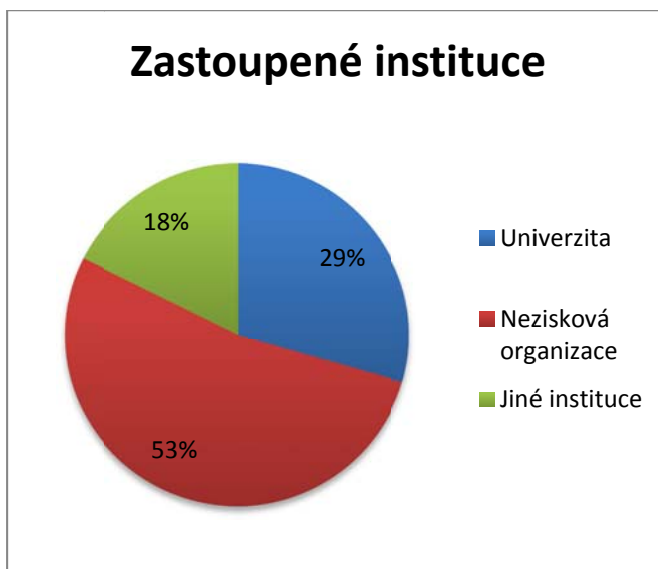
Výsledky hodnocení dotazníků – oddíl „Hodnocení jednotlivých lekcí“:

Účastníci hodnotili užitečnost této části průměrnou známkou 1.2 (max 1 / min 3) a připravenost lektora rovněž průměrnou známkou 1.2 (max 1 / min 2). Lektor i téma měli kladné přijetí. „Terapeutické komunity by se v Gruzii měly rozhodně zavést. Pomohlo by to k tomu, aby byl současný systém léčby „kompletnější. “ „Bylo to velmi užitečné téma, zajímavě prezentované s poutavými detaily.“atd.

b) Další hodnocení tréninku účastníky

Vybraní účastníci tréninku reprezentovali z 29% univerzitní instituce, z 53% neziskové organizace a dále pak jiné typy organizací, viz Graf 1.

Graf 1: Zastoupené instituce v tréninku pro školitele v adiktologii.

Celkovou organizaci tréninku hodnotili účastníci průměrnou známkou 1,8 (z nabízené škály 1 – Velmi dobře až po 5 – Velmi špatně). „Školení bylo velmi dobře naplánované a zorganizované, vzhledem k jeho délce a tématu. „Taktéž na skupinové evaluační schůzce po ukončení tréninku, se účastníci vyjadřovali pozitivně o kvalitě a délce trvání tréninku.

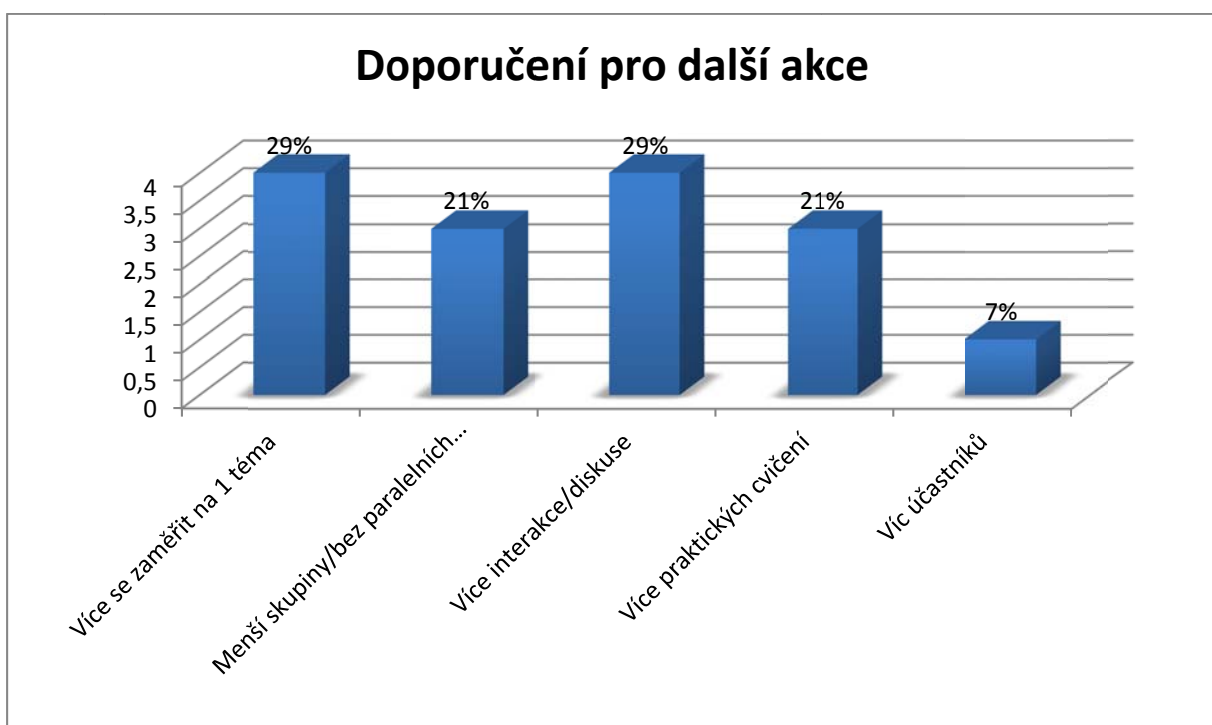
Celková spokojenost účastníků hodnocena průměrnou známkou 1,6 (ze škály 1 – Velmi spokojen až 6 – Zcela nespokojen), tedy lze usuzovat, že účastníci byli s tréninkem spokojeni. To také potvrzují komentáře některých účastníků jako např.

centrum adiktologie

Dále z výsledků dotazníkového hodnocení vyplynulo, že při organizaci dalších akcí by účastníci uvítali více se soustředit na jedno téma (29%), více prostoru pro diskusi a interakci (29%), více praktických cvičení (21%), někteří by preferovali pracovat v menších skupinách a nemít paralelní výuku, aby bylo možné se zúčastnit všech částí tréninku (21%). „Školení bylo velmi dobře zorganizované, lektori byli příjemní a vstřícní, témata byla zajímavá a užitečná,” viz Graf 2.

Graf 2: Doporučení pro další vzdělávací akce od účastníků výcviku.

Podobné připomínky byli také zopakováni v průběhu skupinové evaluační schůzky, hlavně požadavek více se soustředit na jedno téma, nemít souběžně více sekcí a spíše pracovat v menších skupinách. Dále mít více prostoru pro diskusi, interakci a více zahrnout do programu praktická cvičení.

Dále účastníci uvedli, že by bylo vhodné zorganizovat trénink mimo město, aby se mohli lépe soustředit na práci a nerozptylovat se běžnými povinnostmi a taktéž pozvat více účastníků, aby z akce profitovalo co nejvíce lidí z oboru. Také by ocenili mít hned na začátku všechny materiály k prezentacím a lepší znalost o dalších účastnících tréninku. Jako zajímavé také považují možnost pozvat profesionály přímo z praxe a možnost se podívat do terapeutických komunit a služeb poskytujících prevenci v ČR.

centrum adiktologie

Hlavní očekávání téměř všech účastníků bylo primárně rozšířit své dosavadní znalosti a dozvědět se nové informace a zkušenosti. To bylo také potvrzeno v průběhu skupinové evaluační schůzky. Dle výsledků dotazníkového hodnocení účastníci očekávali, že se dozví víc hlavně z oblasti drogové politiky, ekonomie, epidemiologie, léčby a prevence. Celkem 82 % účastníků uvedlo, že jejich očekávání byli naplněná a pro 18 % účastníků bylo jejich očekávání částečně naplněno. Jako hlavní důvod uváděli, že by si přáli, aby bylo více času a prostoru se zaměřit na jednotlivé detaily a další diskusi. Přibližně stejné výsledky vyplynuly ze skupinové evaluační schůzky.

Svoji aktivitu/zapojení v průběhu lekcí účastníci hodnotili celkově průměrnou známkou 2,5 (v rozmezí 1 – Velmi vysoká aktivita až 6 – Velmi nízká aktivita), s tím, že 18 % účastníků uvedlo hodnotu 1, 24% účastníků hodnotu 2, 53% účastníků hodnotu 3 a jeden účastník uvedl hodnotu 4 (tj. 6%), viz Graf 3.

Graf 3: Aktivity účastníků výcviku dle vlastního hodnocení - velmi vysoká až velmi nízká.

Jako nejzajímavější/nejužitečnější téma uvedli účastníci prevenci rizikového chování užívání návykových látek a terapeutické komunity, a to celkem u obou témat v 21 %. Jako hlavní důvod účastníci uváděli neexistenci a slabou rozvinutost těchto dvou komponent v Gruzii a zároveň jsou tyto témata považovány za nevyhnutelné pro další rozvoj a správné budoucí fungování celého systému. Další ohlas u 18 % měla drogová politika a epidemiologie, a to hlavně z důvodu účasti participantů na již probíhajících výzkumech v této oblasti. Dále téma ekonomické evaluace drogové politiky a služeb a

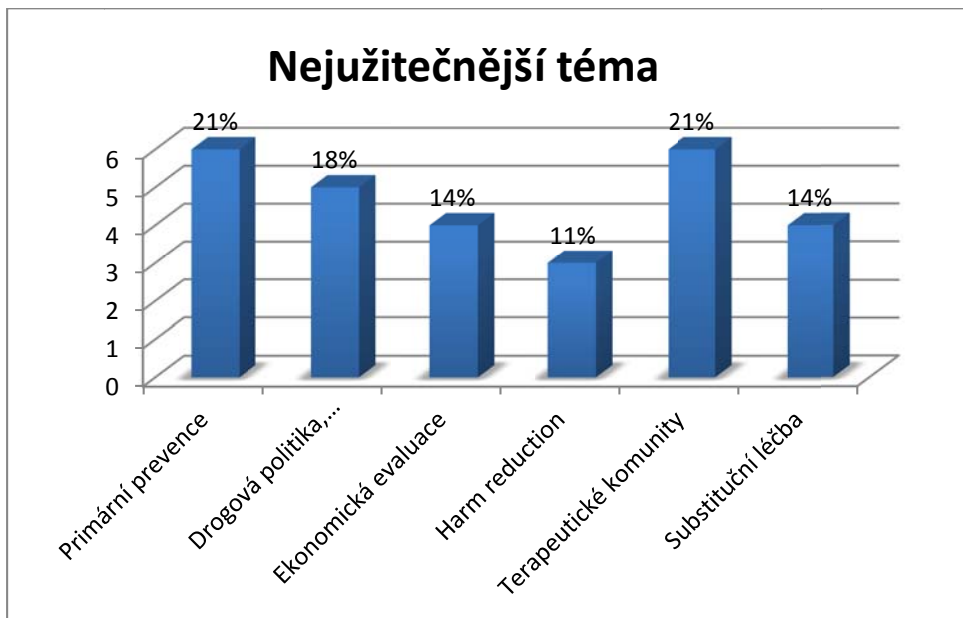

centrum adiktologie

substituční léčby bylo vyhodnoceno jako nejzajímavější ve 14 %. Nejmenší ohlas mělo téma Harm reduction s odezvou 14 %.

Přibližně stejné výsledky vyplynuly ze skupinové evaluační schůzky. Jako nejméně zajímavé téma uvedli dva účastníci prevenci, kde přednášky považovali za příliš monotónní s často se opakujícími informacemi, dále pak jeden účastník uvedl téma Harm Reduction z důvodu, že v této oblasti nepracuje a ani se o ni nezajímá. Ostatní účastníci se k dotazu buď nevyjádřili (47%), nebo byli pro ně všechna témata velmi zajímavá (25%), viz Graf 4.

Graf 4: Nejužitečnější téma, jak je hodnotili účastníci výcviku.

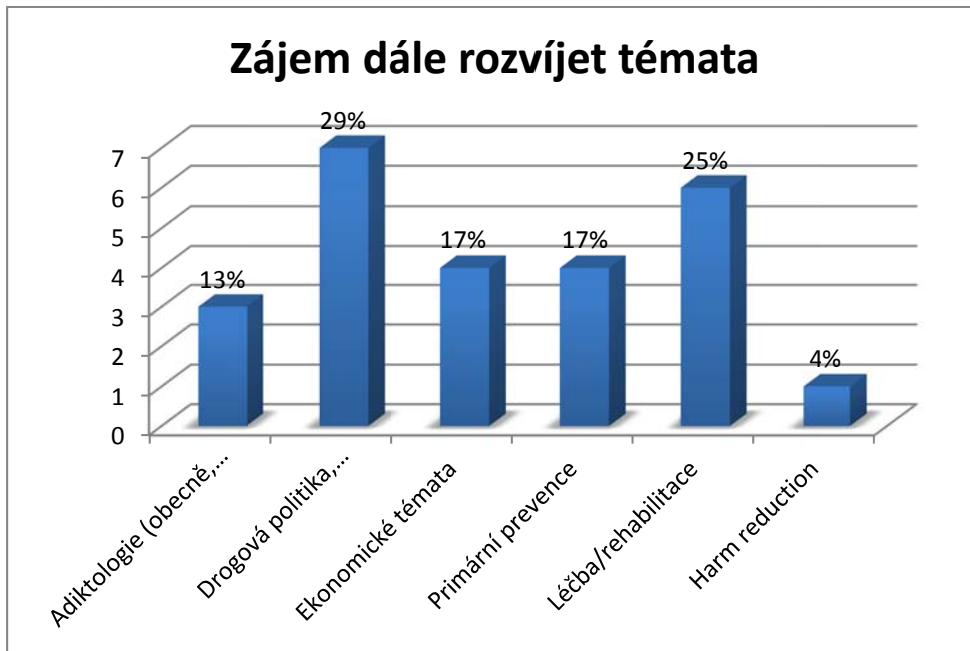
64% účastníků uvedlo, že získané znalosti využijí ve své každodenní praxi. Ostatní účastníci neuváděli konkrétní způsob využití získaných znalostí, nicméně pozitivně potvrdili jejich další využití v budoucnu.

Všichni účastníci potvrdili, že by měli zájem se zúčastnit dalšího tréninku, se zájmem o témata drogová politika a epidemiologie (27%), léčba a rehabilitace (25%), prevence a ekonomické otázky týkající se drogové problematiky (obě 17%) a Harm Reduction (4%), viz Graf 5.

centrum adiktologie

Graf 5: Zájem účastníků dále rozvíjet téma v osobu adiktologie.

Výsledky hodnocení důležitosti vybraných témat ukázaly, že jako vůbec nejdůležitější téma považují účastníci "zvýšit politické povědomí o veřejném zdraví a o přístupu k drogové problematice založeném na konkrétních důkazech" s průměrnou známkou 1 (hodnoceno škálou 1 – Velmi důležité až 6 – Zcela nedůležité). Jako další byla oblast "připravit, publikovat a distribuovat naučnou literaturu na dané téma" s průměrnou známkou 1,03, poté téma "rozvoje mechanismů pro celoživotní vzdělávání odborníků ze všech úrovní vzdělávacího systému v oboru adiktologie" s průměrnou známkou 1,12. Jako stejně důležité považují účastníci témata a "vypořádat se s potřebou vzdělávání v oblasti závislostí pro budoucí lékaře (hlavně narkology a rodinné lékaře) a nabídnout a zavést odpovídající mechanismy na vysokých školách" s průměrnou známkou 1,15. Jako nejméně důležitá vyšlo téma "rozvoj institucionálních mechanismů pro celoživotní vzdělávání odborníků (manažerů, sociálních pracovníků, psychologů, právníků a specialistů na adiktologii) pracujících ve službách v oblasti drog (léčba, harm reduction, odvykací kúry, atd.)" s průměrnou známkou 1,35.

Jak vyplynulo z další diskuze v průběhu skupinové evaluační schůzky, jako další problémy vidí účastníci hlavně v tom, že jednotlivé služby a instituce nejsou navzájem propojeny a vzájemně nespolupracují. Také za důležité považují zahrnovat více veřejný a soukromý sektor a začlenění terapeutických komunit do systému.

Jako nejvhodnější způsob vzdělávání pro účastníky samotné bylo celkově vyhodnoceno magisterské studium adiktologie, a to celkem ve 34% z celkového počtu odpovědí. Tuto volbu celkem

centrum adiktologie

vedlo 71% účastníků. Dále střednědobé intenzivní kurzy pro trenéry a učitele v oblasti (celkem 29% z celkového počtu odpovědí) uvedlo 59% účastníků, krátkodobé opakované kurzy pro různé specialisty (celkem 20% z celkového počtu odpovědí) uvedlo 41% účastníků a krátkodobé kurzy pro studenty vysokých škol různého zaměření zapojených do protidrogové politiky (celkem 17% z celkového počtu odpovědí) uvedlo 35 % účastníků, viz Graf 6.

Graf 6: Vhodné formy vzdělávání pro účastníky akce.

Pro zaměstnance institucí, ve kterých působí účastníci tréninku, považují participant jako nejvhodnější krátkodobé opakované kurzy pro různé specialisty (42 % z celkového počtu odpovědí) uvedlo 59% účastníků, dále to byli krátkodobé kurzy pro studenty vysokých škol různého zaměření zapojených do protidrogové politiky (25 % z celkového počtu odpovědí) uvedlo 35% účastníků, následně střednědobé intenzivní kurzy pro trenéry a učitele v oblasti (21 % z celkového počtu odpovědí) uvedlo 29 % účastníků a magisterské studium adiktologie (13 % z celkového počtu odpovědí) uvedlo 18 % účastníků.

centrum adiktologie

2) Výsledky hodnocení tréninku lektory

Po realizaci výuky byli lektori požádáni o vyplnění jednoduchého hodnotícího dotazníku a následně byla uskutečněna skupinová evaluační schůzka, která proběhla 13. 12. 2011. Hodnotil se celkový průběh tréninku a jeho jednotlivých částí, a také bylo diskutováno, co by se pro příští akce dalo udělat lépe.

Celkové zajištění akce bylo hodnoceno průměrnou známkou 2 na škále 1 – Velmi dobře až 5 – Velmi špatně. Jako negativní byly vnímané občasné nejasnosti ohledně harmonogramu a pro další akce bylo lektory doporučeno navázat lepší vztah s cílovou skupinou hned na začátku tréninku (zajištění strukturovanějšího představení jednotlivých účastníků). Také bylo doporučeno začlenit motivační prvek a podmínky pro návštěvu všech výukových hodin, případně umístit trénink na jiném místě, aby se účastníci měli možnost více soustředit a nemuseli věnovat čas svým každodenním povinnostem.

Dle lektorů měla u účastníků ohlas téměř všechna témata, jelikož znalosti a zkušenosti na straně gruzínských odborníků jsou pořád nedostačující. Nicméně jako nejpobulárnější uvedli lektori následující témata: financování drogové politiky, společenské náklady, ekonomická efektivnost protidrogové politiky, systém školské prevence, minimální preventivní program, praktický workshop, léčba v terapeutických komunitách, motivační rozhovory a způsob nastavení a evaluace nízkoprahových služeb.

Jako hlavní témata, které jako potřebné dále rozvíjet v Gruzii lektori uvedli: vzdělávání na teoretické a praktické úrovni, přenos poznatků ze služeb, podpora a vzdělávání v legislativní práci a lobbyingu na změnu trestního zákona, léčba a substituce, vystavění základů prevence, jejich jednotlivých kroků a obsahu, fokusovaná práce s vybranými účastníky a praktická implementace nových postupů do jednotlivých služeb a pomoc při tvorbě strategických dokumentů

Prostor pro zlepšení viděli lektori při realizaci dalšího tréninku hlavně v následujících bodech:

věnovat více času jednomu tématu s vybranou skupinou zájemců a praktiků v dané oblasti, kteří mají zájem o dlouhodobou spolupráci, přizvat do vzdělávání osoby ze služeb, nastavit přesné podmínky účasti a absolvování tréninku, věnovat prostor také praktickému nácviku uplatňovaných intervencí, včetně představení standardně používané dokumentace (hodnotící dotazníky apod.) a dalších aspektů tématu/služby, lepší časování a příprava podkladů pro účastníky (lepší úvodní seznámení lektorů s cílovou skupinou a jejími potřebami).

Celkově byli lektori s celou akcí velmi spokojeni a rádi by pokračovali v další spolupráci a předávání svých zkušeností gruzínské straně.

centrum adiktologie

ZÁVER

Vytvořené a realizované vzdělávací moduly byly celkově pozitivně hodnoceny nejen z obsahového hlediska, ale také z hlediska personálního obsazení jednotlivých témat. Očekávání byla u všech účastníků zcela nebo částečně naplněna, s tím, že někteří účastníci uváděli, že by se chtěli více prostoru věnovat vybraným tématům a detailům v dané oblasti. Všichni účastníci uvedli, že získané znalosti v budoucnu využijí a více jak polovina uvedla, že jej bude aktivně využívat ve své každodenní praxi.

Mezi doporučení týkající se zlepšení některých stránek organizace příštích akcí ze strany účastníků, ale také lektorů, patří hlavně požadavek pracovat v menších skupinách s vybranými experty a více se zaměřovat na jednotlivá témata a probírat je do větší hloubky, dále více podporovat vzájemnou interakci a společnou diskusi, a také začlenit více praktických cvičení a nácviků uplatňovaných v praxi. Dále bylo doporučeno lépe (více strukturovaně) vzájemně představit jednotlivé účastníky a poskytnout hand-outy hned na začátku akce. Obě skupiny se také vyjádřily, že by bylo velmi přínosné pozvat odborníky z praxe a z vybraných služeb, případně je přímo navštívit v terénu. Také vícekrát se opakovala připomínka, že by bylo užitečné vzdělávání organizovat mimo města, čímž by se měli účastníci větší možnost lépe navzájem poznat, ale hlavně by se mohli lépe soustředit na výuku a méně na svoje každodenní povinnosti. Účastníci také uváděli, že by bylo užitečné nemít více paralelních sekcí najednou a to hlavně z důvodu, aby bylo možné se zúčastnit všech lekcí. Více účastníků také vyslovilo přání, aby se mohlo vzdělávání pro příště zúčastnit vícero expertů a osob působících v oboru. Lektoři doporučovali pro příště lépe stanovit podmínky účasti a absolvování vzdělávání.

Mezi hlavní oblasti, které by se měli dle účastníků a lektorů rozvíjet patří systém primární prevence rizikového chování užívání návykových látek a to hlavně z důvodu neexistence systémového přístupu k problematice, dále oblast drogové politiky, epidemiologie, ekonomické evaluace drogové politiky a služeb, systém léčby, harm reduction a začlenění terapeutických komunit do systému služeb. Lektoři zdůrazňovali obecně oblast samotného vzdělávání, a to jak teoretického, tak praktického, přenášení poznatků ze služeb, vzdělávání v legislativní práci a lobbyingu, postupů při tvorbě strategických dokumentů.

Za velmi důležité považují účastníci témata týkající se rozšíření politického povědomí o veřejném zdraví a přístup k drogové problematice založený na důkazech, publikování a distribuci vzdělávací literatury, celkového vybudování systému vzdělávání v oboru adiktologie (včetně systému

centrum adiktologie

celoživotního vzdělávání), a to pro různé profese (lékaři, sociální a zdravotničtí pracovníci a další). Také za důležité považují následné začlenění do univerzitního vzdělávacího systému.

Jako nejvhodnější formu vzdělávání uvedli účastníci krátkodobé opakované kurzy pro různé specialisty (celkově uvedlo jako vhodnou formu u své osoby celkem 41% účastníků a jako vhodnou formu vzdělávání pro své kolegy celkem 59% účastníků), dále pak střednědobé intenzivní kurzy pro trenéry a učitele v oblasti (celkem 59% účastníků pro vlastní osobu a 29% účastníků pro své kolegy) a krátkodobé kurzy pro studenty vysokých škol různého zaměření zapojených do protidrogové politiky (35% účastníků u vlastní osoby a stejně tak u kolegů), magisterské studium adiktologie (celkem uvedlo 71% účastníků u své osoby a 18 % účastníků pro osoby zaměstnané ve stejné instituci).

Celkově bylo Školení pro školitele v adiktologii hodnoceno velmi pozitivně a to nejen účastníky, ale také lektory. O tom svědčí i fakt, že všichni, jak účastníci, tak lektori, se pozitivně vyjádřili k možnosti účasti na dalších akcích a vzájemné spolupráci v budoucnu